

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Rubricis Missarum communium SS.16.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9500

ni, Stigmatum S. Francisci, SS. Ianuarij, &c. SS. Eustachij, &c. & S. Lini, occurrere possunt Quatuor tempora Septembris, &c. tunc duæ cantantur Missæ.

17 Vigil. S. Matthæi semper habet duas Missas, alteram de SS. Eustachio, & socijs, alteram de Vigilia, si accidit in Ferijs Quatuor temporum, in altera Missa de Feria Quatuor temporum fit commemoratio de Vigilia, & tertia Oratio erit *A cunctis*. In Missa vero de Sanctis secunda Oratio. *A cunctis*, tertia ad libitum. sed Euangelium Vigiliæ non legitur in fine, quia non fuit lectum in Officio.

18 Mense Octobri non accidit casus. In Nouembri duæ Missæ cantantur in die Commem. omnium fidelium Defunctorum ex noua Rubric. Missalis addita, altera de die infra Oct. post Tertiam, altera de Requiem post Nonam, seu post Vigilias Mortuorum; quia in Missa de Requiem fieri non potest Commemoratio illius, de quo fit Officium. Hoc loco monentur Sacerdotes, sacrificium Missæ Defunct. hac die applicandū esse omnibus Defunctis ex intentione Ecclesiæ: neque ideo fit iniuria ijs, pro quibus quotidiana forte extat obligatio Missæ, præualeat enim lex tacita rationabilis Ecclesiæ priuata legi testatorum: quod & deinde legi apud Fraxinellum *de obligat. Sacerd. ad Miss. sect. 4. conclus. 4. §. 22. in edis. 6.* vbi multa doctè congerit in hanc sententiã, quæ fauet omnibus Defunctis.

19 In Absolutione solemnī Defunctorum hac eadem die, quia solent multi circumire sepulchra, illud obseruare debent, quod vltima Absolutio faciendā erit ad lecticam mortuorum, cum *Re. Libera me*, longiori, & Oratione, *Absolue*, in numero plurali: quæ habetur inter Psalmos Graduales. eadem autem hic militat ratio, quæ Burchar. sup. pag. 11. nos, monuit, vltimo semper loco recitandum esse in Missa orationem, *Fidelium*, quæ est Ge-

neralis pro Defunctis, post Collectas speciales, vt hæc vltima ceteras colligat. Ad alia vero sepulchra possunt distribui Responsoria nocturnorum, addendo singulis *Requiem*, vt fit in tertio, & sexto. fiat aspersio & incensatio ter, in medio, à dextris, & à sinistris, cum Orationibus, vt in Missali, de pluribus, omissis Secretis. post Orationem non dicitur *Requiem*, &c. nisi post vltimam Absolutionem, quæ fit in medio Ecclesiæ; cui additur per Cantores: *Requiescant in pace. Amen.*

20 Vbi fiunt aliæ solennes Missæ pro Episcopis, Canonicis, & alijs, ne tamen omittatur Missa de die infra Octauam omnium Sanctorum: argumen. à fortiore sumpto ab ijs, quæ diximus *numer. 18.* etenim Missa hæc de Requiem vicem gerit Anniuersarij, quod non excludit Missam concordantem cum Officio. Vide pag. 8. *initio.*

21 Addam hoc loco, quod initio Aprilis, & in fine Maij, seu initio Iunij, aliqua Sanctorum Festa mutant ritum à tempore non Paschali ad Paschale, & è conuerso, Missæque Officia, si propria defint, sumenda erunt de communi, sed Missa S. Barnabæ dicitur vt in festo Sancti Marci, præter orationes, Epistolam, & Euangelium.

22 Denique, vbi celebratur Festū Sanctissimi Rosarij ex decreto Gregor. XIII. de quo dicemus in Commentarijs Breviarij, ne tamen dicatur ea Missa, quæ nomine Rosarij circumfertur, concessa tantum Ordini Prædicatorum à Sacra Rituum Congregatione die 25. Iunij 1622. & prohibita fuit alijs eodem die, & rursus die 8. April. 1628. sed fiat Missa, vt in festo S. Mariæ ad Niuēs, quod obseruatur in Aede Lauretana, ex Synodo Digesana 1626. vel vt in Natiuitate, mutato nomine, in Festiuitatis, quod fit Bononiæ: sed illud prius magis placet.

De Rubricis Missarum communis Sanctorum. XVI.

1 Communes Missæ inseruiunt, tum celebrandis Sanctorum aliquorū

Festis, quæ habentur in Calendario, & nihil habent proprium vel non habent omnia,

omnia, vt videre est in Proprio Sancto-
rum; tum celebrandis eorum Festiuitati-
bus, qui extra Calendarium occurrunt
in pluribus locis, præsertim verò Patro-
nis locorum, & Titularibus Ecclesia-
rum, qui omnino nihil habent proprium
in Missali.

2 Est autem liberum cuiumque reci-
tare Missam quam maluerit, ex eodem
Communi, vbi sunt plures Missæ, &
multo magis Epistolam, & Euangelium,
ex ibidem assignatis, vt habetur in Ru-
bricis ante Commune vnius Mart. non
Pontificis, & ante Missam de pluribus
Martyribus tempore Paschali: maxime
verò decet illud Euangelium legere, quod
in Officio habet homiliam in Breuiario
approbatam, vt concordet Missa cum
Officio; quamquam in Octauario nostro
homiliæ nunc habetur de quouis Euang.
quod in Missali legitur.

3 Et quidem de Festo Patroni loci, seu
Titularis Ecclesiæ meminit *Microl. cap.*
43. & ex generali fieri consuetudine, do-
cet *Radulph. proposit. 17.* ad quod Festum,
scilicet Patroni loci, tenentur etiam Re-
gulares eiusdem loci, nõ autem ad Octa-
uam celebrandam, ex decreto S. Rituum
Cong. ad populorum excitandam pieta-
tem erga Sanctos eorundem Patronos
locorum.

4 Porro Missæ Communes de Sanctis
num. 24. ad sex titulos reducuntur Apo-
stolorum, Martyrum, Confessorum, Vir-
ginum, Mulierum Sanctarum, & Dedi-
cationis Ecclesiæ. Apostolorum autem
Missæ de Vigilia tantum est communis,
Martyrum Missæ sunt, vel plurium, vel
Pontificis & Martyris, vel non Pontifi-

cis, vel extra tempus Paschale, vel tempo-
re Paschali, quo tempore, vt ait *S. Ambr.*
ser. 74. dignum & congruum est, vt post
lætitiam Paschæ, quam in Ecclesia cele-
bramus, gaudia nostra cum SS. Martyri-
bus conferamus, qui consortes fuerunt
Dominicæ passionis: & ideo de his Mis-
sæ Paschales habentur, non de alijs; in
quorum Missis communibus additio fit
solummodo cantici Paschalis, *Alleluia*,
vt dicitur in *Rubrica ante Commune*
plurimorum Martyrum extratempus Pa-
schale.

5 Confessores autem: quam vocem non
accipimus, vt apud antiquos, pro ijs, qui
Christi fidem interpellati corâ fidei ho-
stibus confessi sunt, vel experti aliquod
tormentum non tamen occubuerunt: le-
ge *Cyprian. epist. 7. & 9. cum Schol Pa-*
mely: Sed accipimus ex hodierno vsu,
pro ijs, qui sanctè vixerunt, qui vel sunt
Pontifices, vel Doctores, vel non Ponti-
fices, vel Abbates.

6 Virgines item vel vna, vel plures, vel
Martyres etiam, vel non Martyres. Mu-
lieres denique Sanctæ, vel sunt Martyres
non Virgines; vel neque Virgines, neque
Martyres.

7 De quibus Missis, Euangelijs, & Epi-
stolis mentio est apud *Durand. libr. 7. à*
cap. 43. ad 47. Ante S. Gregorium nulla
est mentio Missarum de Communi San-
ctorum: in cuius *Sacramentario* adsunt
Missæ de Communi Martyris, & plurium;
vnius Confessoris, & plurium; Virginum,
& Martyrum. *Pamelius in tertio libro*
Sacrament. facit earum auctorum maio-
ri ex parte Alcuinum.

8 Rubrica illa: videlicet:

Commune Martyrum tempore Paschali regulariter locum habet à Dominica in Albis
vsque ad Pentecostes.

Dempta est à nouo Missali hæc Rubri-
ca, vti superuacanea: quia infra Octauam
Paschatis, & à Vigilia Pentecostes vsque
ad Trinitatem, neque etiam de Patrono
fit Officium sine priuilegio, quod si ijs
diebus cantanda sit Missa ob concursum
populi, quod conceditur in *prima part.*

Rubr. tit. 6. absque dubio Missa erit vt in
tempore Paschali; quia tempus Paschale
terminatur in Sabbato ante Trinitatem,
vt supra docuimus. quod etiam nota pro
votiuis solemnibus pro re graui, de ali-
quo Sancto, aut pluribus per eos dies ce-
lebrandis, quæ non prohibentur in Ru-
bricis

bricis generalibus.

9 Dedicatio Ecclesiæ Anniversaria celebratur; cuius nomina sunt multa, & varia. nam Ecclesiæ vox Græca est, & conuocacionem significat, *Act. 19.* seu conuocacionem, ex *Cyrillo Cathech. 18.* dicta etiam est, Cœnaculum à Cœna Domini, apud *Baron. An. 57. & 59.* Domus Dei, Orationis; Dominicum, quasi Dei locus; Templum, quasi tectum amplum; Basilica Regis regum: Martyrium, Confessio, & Oratorium, lege *Durant. libro 1. de ritibus capit. 1.* iure igitur Dedicatio celebratur: ex auctoritate Apostolica, inquit *Radulph. propos. 17.* Constantinus edixit, ex *Eusebio libro 4. Athan. docuit Apolog. 2. S. August.* habuit in eadem sermonem 252. de tempore; & alios. extant Canones *Felicis IV. & Gregorij I. de consecrat. dist. 1. cap. 17. Solemnitates*, ubi assertur exemplum Christi concurrentis ad Encœnia, idest, dedicationem Templi Hierosolymitani, *Ioannis 10.* dedicantur autem, ait *Alcuinus de Cœna Domini*, ut in eis inuiterur aduentus Angelorum, & homines in eas intrâtes etiam ab exili cogitatione se contineant: *Solue calceamentu de pedibus tuis: locus enim in quo stas, terra sancta est.* hæc ille. *S. Thom. tertia part. quest. 85. artic. 4. ad quartum*, ideo, ait, consecratur Ecclesiæ, quia sancta est Ecclesiæ sponsa Christi, & cum Octaua celebratur, de *consecr. distinct. prædicta*, ad denotandam gloriosam Resurrectionem futuram eiusdem. Hæc ibi.

20 Nota parenthesis in Oratione Secreta huius Missæ. ea enim verba, quæ parenthesis clauduntur, omitti debent, cū dicitur Missa de Dedicatione alicuius Ecclesiæ, quæ non est eadem ipsa, in qua celebratur; ut in Dedicatione Basilicarum.

11 In ipsa die dedicationis Ecclesiæ Missa dicitur, ut supra.

Ordo Roman. in dedicatione Eccles. Non est huius loci explicare ritum con-

Saluatoris, & Apostolorum Petri & Pauli, quæ ab vniuersis celebrantur, extra easdē Ecclesias; & in Dedicationibus Cathedralium Ecclesiarum, quæ iubentur celebrari ab omnibus diocesanis. me presente, ad hunc finem facta est parenthesis, quam ferè omnes ad hanc forte diem ignorauerunt. Collecta, & Secreta habentur in *Sacramentar. Gregor.*

In Dedicatione Ecclesiæ Cathedralis, quæ (ut inuimus, & in secundo Tomo docemus) celebrari debet à clero Ciuitatis, & Diocesis, dicitur, *Credo*, etiam extra propriam Ecclesiam; sicuti fit in Dedicationibus Basilicarum Saluatoris, & Apostolorum Petri & Pauli, etiam extra eorum Basilicas, ob rationem allatam, cum de Symbolo ageremus, pag. 29. quia & eodem modo, quo totus orbis veneratur Basilicas, cathedralem alteram Urbis, hoc est, Saluatoris; alteram quasi cathedralem, nempe SS. Apostolorum, debet vnaquæque Ciuitas, & Diocesis, magis, minusue, suam venerari Cathedralē; & extra eandem, in eiusdem gratiam; recitare Symbolum in Missa. Ratio vero eorum, qui dicunt, ideo recitari Symbolum in Dedicatione Cathedralis Ecclesiæ, quia etiam extra eandem est prima classis, nō sufficit; quia festum S. Io. Baptiste est prima classis vbique, & tamen extra propriam Ecclesiam non dicitur *Credo*. Neque item alia ratio satisfacit integrè, quod nimirum cathedralis Ecclesiæ est propria cuiusque, & potest dici Dedicatio propriæ Ecclesiæ, de qua in *Rubr. de Symbolo*: quia vere non est ita propria eo sensu, quo loquuntur Rubricæ Missalis, & Breuiarij de Dedicatione propriæ Ecclesiæ.

secrationis Ecclesiæ. lege interim *Tobiam nostrum part. 1. cap. 27. 28. 29.*

12 In ipsa die dedicationis Altaris dicitur Antiquitus fiebat annua. dedicatio Altaris, ex *Aug. serm. 252. 255. de tempore.*

Missa, ut supra. nam vnicuique Altari consecrato assistere Angelum Dei, probant exempla in *Prato*

Prato spir. Sophronij cap. 4. & 10.

13 Plura quoque Altaria consecrari in Ecclesia docet S. Gregor. lib. 5. Epist. 50. ubi agit de tredecim Altaribus dedicandis, quicquid garriant Hæretici.

14 Demùm consecratur Altare, ad indicandam sanctitatem Christi, S. Thom. 3. part. quæst. 83. artic. 3. ad 4. Plura lege de Altaribus apud Tobiam nostrum part. 1. cap. 7.

De Rubricis Missarum Votiuarum in fine Missalis.

XVII.

1 **S**equentes Missæ Votiuæ, licet pro Sacerdotis deuotione quacunque die dici possint per hebdomadam, quando Festum duplex non occurrit, hoc tamen passim, nisi rationabili de causa fieri non debet: sed quoad fieri potest, Missa cum Officio conueniat. Cuique autem diei propria Missa potest assignari, ut Feria secunda, nisi dicatur pro defunctis, Missa de Sancta Trinitate, Feria tertia de Angelis, Feria quarta de Apostolis, Feria quinta de Spiritu Sancto, vel de Sanctissimo Eucharistia Sacramento, Feria sexta de Cruce, vel de Passione Domini, Sabbato de Sancta Maria, in ipsis non dicitur, Gloria in Excelsis, nec Credo, nisi pro publica Ecclesia causa. In Missa autem Beatae Mariae in Sabbato, & in Missa Angelorum, dicitur tantum, Gloria in excelsis.

2 Tempore Paschali in fine Introitus dicuntur duo, Alleluia, & in fine Offertorii, & Communionis additur, Alleluia, ubi non habetur.

Missarum Votiuarum de Trinitate, de Angelis, de Spiritu Sancto, de Cruce, & de Sancta Maria, auctorem aliquo modo dicimus supra, in Rubric. gener. 1. parte, titulo 4. num. 3. pag. 7. fuisse Alcuinum, docuimus etiam ibidem: Cur Feriæ secundæ tributa fuerit Missa de Trinitate, Feriæ tertiæ de Angelis, Feriæ quintæ de Spiritu Sancto, & de Sanctissimo Sacramento, quæ in recognitione Missalis, Clementis Octauæ auctoritate, fuit hoc loco collocata, pro solemni quadraginta horarum, quam vocant, Oratione, & pro quolibet die per annum, & alijs de causis extra eiusdem Festum & Octauam occurrentibus; cui nihil addi debet, neque *Sequentia*, inconsulta Sede Apostolica. Item Feriæ sextæ de Cruce, cui addita Missa de Passione similem habet causam. Denique, cur Sabbato Missa de Beata Virgine assignata sit; ubi docuimus etiã, non posse dici votiuas Missas ijs diebus, in quibus prohibetur fieri de Festo duplici.

4 Missa de Angelis: *Benedicite*, &c.

citatur in Concilio Constantiensi sessione 9.

5 Feria quarta dicitur Missa de Apostolis, quæ non ante Pium V. eisdem fuit assignata; vel quia successit Missæ votiuæ de Charitate, quam eidem Feriæ Alcuin. inter votiuas assignauerat; vel quia hac die creati fuerunt Sol & Luna; Petrus autem fuit Sol Hebræis, Paulus Luna Gentibus, prima Ecclesiæ luminaria; vel quia occupatis alijs Ferijs, ex causis supra allatis, hæc Apostolis debebatur, tanquam Patronis totius Ecclesiæ. vel quia die Mercurij obierunt, ex Ciaconio in vita S. Petri. aliam causam vide loco citato numer. 3. Collectæ vero de Apostolis auctor est, vel Leo II. ex Durand. libro 7. capit. 15. vel Leo IV. ex Ligno Vita libr. quinto Arnoldi Vuion.

6 * Quæsitum est: An in Votiuæ conuersionis S. Pauli faciendâ sit Commemoratio S. Petri, qui numquam separatur à Sancto Paulo? Respondeo; nisi vice illius dicatur Votiuæ communis utriusque Apostolo cum intentione ad venerandam